

СЛАВЯНСКИЙ

Русчукъ II Септемврий 1882.

БРОЙ 19

ГОДИНА IV.

Излиза два пъти въ седмицата всяка:
Сръда и Събота.

Цѣна:
За година . . . 5 ер. рубли пови.
За шестъ месеци 3 ер. рубли „

Сичко, което са отнася до вѣстника, надписва са направо до
Т. Х. Станчевъ въ Русчукъ.

Неплатени писма не са приематъ.
Ръкописи назадъ се непрѣща.

За Обявления се заплаща:

За всѣки редъ при прѣвъ пътъ 20 стот.
За „ „ „ втори пътъ 10 „

Русе 10 Септемвр. 1882.

Много въпроси сѫ се разисквали, разни мнѣния сѫ се излагали, много нѣща за необходими сѫ се считали и признавали, но за жалъ твърдѣ малко сѫ полагани въ дѣйствие; защо е това тѣтъ въ настъ, не ще голѣми удивления; такива сѫ биле или врѣмената или обстоятелствата или лицата отъ които се очаквало да извѣршатъ нѣщо траенно и за уважение достойно. Огъ първия денъ на освобождението ни, каквото се изработило, то е било се приврѣменено! Приврѣмени мѣрки, приврѣмени закони, приврѣмени правила, приврѣмени министри, приврѣмени чиновници, приврѣмени учители, сичко приврѣменно! Отъ приврѣменинѣ си работи опще не са отдѣляни и вмѣсто да се замѣни приврѣмениното съ нѣщо траенно, изработено съгласно съ духътъ на врѣмето и съ народнитъ ни нрави и обичаи, ний правимъ долнѣніе на приврѣмениното, съ което се прави опще по-сложно и замѣшателно, тѣтъ щото онзи, който трѣбва да го прилага въ дѣйствие, незнае гдѣ да търси статията, да ли въ преврѣменинѣ правила или въ тѣхнитъ многосложни и разнородни долнѣнія, опредѣлени, окрѣпили и др. и др.

Нѣ нека оставимъ приврѣменинѣ си закони и правила, а да видимъ работите, какъ се вършиятъ, съ какви срѣдства се постигатъ? Ограничени сме въ свободата, казва днесъ сѣкай, не ни са позволява да говоримъ, прислѣдоваме са, наказваме са, безъ да сме извѣршили нѣкое престъпление; по тѣсъ причина много работи оставатъ неоткрити, неосудени! Истинна ли е този гласъ, да вѣрваме ли на оплакванието; попитайте който е патилъ и пострадалъ, той ще ви раскаже най-добре до колко е истинна този неприятенъ гласъ.—Най-способните ни и родолюбиви мѣжие се изселиха и сѣдѣватъ да се изселяватъ отвѣдъ Балкана; останалите се предпазватъ и отъ сѣнката си, никой не олавя перото въ рѣка, да напишне дѣлъ думи, върху онова, което вижда и отъ косто може да има нѣкоя полза; никой не ще да си дава явно мнѣнието по единъ и други въпросъ съ извинение, че щѣтъ да си изгуби хлѣба; сѣкай са е ограничили въ живота си, въ дѣлата си, въ мислите си; сѣкай са е отчуждилъ и не иска да зема никакво участие въ общественитѣ ни работи. Сичко това, вѣрваме сѣкай да го е забелѣзали въ настъ и врѣме е да се обѣрне потребното внимание на онова, което е произвѣло това положение на духоветѣ. Врѣме е да се опрости съ безполезнитѣ предразсѣдѣци и да поработимъ по-дѣятелно за отечеството си, за бѣднината си. При по-тежки обстоятелства, въ по-критически врѣмена, въ настъ се работѣше по-дѣятелно, по-enerгически. Числото на напитъ патриоти бѣше по-голѣмо, жертвите и старанията по-видни. Не сме слава Богу

изложени на нѣкоя опасностъ, нито ще има кой да ни пречи, ако се въ настъ съставятъ дружества, съ общеполезна цель, ако се откриятъ затворенинѣ ни читалища и ако се събираме, да обмисловаме общеполезни въпроси. Това право опще не ни е отнето и сѣко извинение, остава неоправдано. Не сме отъ да не разбираемъ цѣльта на извѣстните борци за среднѣ-вѣковните врѣмени, не се да незнаемъ какво се желае, затова имено трѣбва да бѣдемъ будии и дѣятелни, да се невѣсползвуватъ отъ напитата немарливостъ.—Който посѣе, той ще има и какво да жене, казва една народна поговорка. Какви плодове ще очакваме, ако ние непоработимъ за доброто на отечеството си?

Не ще дѣлги разяснения, въ настъ прѣди сичко трѣбва да се основатъ дружества съ общеполезна цель, да се размисли, какво ни е нужно. Съ стоещие и чакане, нѣма кой да ни помогне.

Едно разяснение на ст. 33 отъ допълнение то къмъ Временитѣ Сѫдебни правила и 991, 992 и 993 отъ Врем. Сѫд. Правила

Въ брой 3 на в. „Славянинъ“ отъ т. г. Г. К. П. Мирскии, бѣше помѣстена една статийка съ доволно полѣзно съдѣржание, въ нея статия Г. Мирскии, ако и да е извѣска изъ цѣлостъ изъ коментария на З. К. Аненкова т. 1 г. 1878, гдѣто се разеслава ст. 1092 отъ устава на Русското Гражданско Сѫдопроизводство, нѣ тя такъ както казахъ по горѣ не са лишава отъ подѣлностъ за нашите Сѫдиища, състави съ на които ге нуждаятъ отъ такива съ твърде голѣма полѣзностъ коментарии. Казахъ състави съ съдиищата, и вѣрвамъ че всѣки честенъ человѣкъ а и сѫдия, ще са признае да има такава нужда, защото мнозина даже и по голѣмата часть отъ тѣхъ, на да ли ще сѫ прочели не само такива коментарии а и временитѣ сѫдебни правила, които дѣлъ за днѣстъ сѫ единственитѣ закони въ нашето свободно Княжество. Не сми съ цѣль обаче да напѣдамъ наши юрисдикции въ лице на г. сѫдия, а искамъ да кажъмъ едно което трѣбва да потвърди всѣки то е, че нито единъ поне не е зель грижа да напишѣ дѣлъ три дули, ако не тѣхно произведение, то предъ водъ отъ Русски, именно отъ тѣхъ, затова защото и нашите правила сѫ извлечени да не кажемъ преведени отъ тѣхъ сѫдите. Такова едно мѣлчане ни дава право да мислимъ, че нашите сѫдиища сѫ представяватъ отъ хора, които неотговарятъ на назначението си. Чели сме нѣкою статийки отъ Г. Мирски, повече по сѫдебната часть, и съглѣждами, че Гому га е зель енергично да изучва практическото сѫдопроизводство и разбира се ние трѣбва да му благодаримъ; защото много добри нѣща се представи на публиката и всѣкай вѣрвамъ, воито е чѣть съ внимание е намѣрилъ полза.

Миналата зима имахме една статия въ една брошурка отъ Г. Сгоила Поповъ, нѣ въ нея брошурка всѣкай, който я прочелъ ще види една похвала на Руссенския Апелативенъ сѫдъ, като сравнява до колкото помнилъ работата на Руссенския съ Софийския Апелативни сѫдове. Мѣжду другото се говори че на тѣзи които по малко работили се отпушали и извѣриредъ плати като на юристи, а пъкъ тѣмъ нищо не имъ давали. Тука читателътъ нѣма да забѣлежи друго нищо, освѣтъ като си похвалива сѫдѣтъ при който самъ служи, съжелява че не давали и тѣмъ толкова „пари“ колкото на равните тѣмъ по служба. Наистина, ще кажемъ и ний че е неправилно и не е законно распорежданието ако е тѣтъ, както казва Г. Поповъ, защото у насъ Апелативните сѫдове не сѫ подраздѣлять на никакви степени, толкова повече като знаемъ че и двата Апелативни Сѫдове сѫ съставени почти отъ еднакво юридическо образование. Нѣ тукъ трѣбва да забѣлежимъ едно и то е, че колко и каква по голѣма

полза щеше да принесе Г. Сгоиль Поповъ на нуждащето се сѫдѣтство, ако бѣше са ваель да напишѣ нѣкои и други статийки по сѫдебната часть, било то извлечение отъ други авторитетни лица, колкото да занимава Г. сѫдия съ такива брошурки, предметъ, които сгаватъ разни тълкувания и смѣло може каза всѣкой, умрази. Дѣствително е тѣтъ, какво разбираемъ ако прочетемъ тая брошурка! толкова рѣшенія бились написалъ Руссенския Апел. сѫдъ, а толкова помалко бились Софийския, колко вѣсно и колко по рано сѫ разглѣдвали у едини и у други дѣлата. Мислимъ да си имать надзоръ и дѣвѣтъ сѫдиища, които глѣдатъ какъ колко работи и разбира се като у единъ има повече работи, а пакъ по малко работи, то са прави отъ надлежато място нуждното забѣлѣжване. А пъкъ ако Руссенския работи повече отъ колкото трѣбва, то разбира се и надлежато му началство, ще го указва на други сѫдиища като зъ примѣръ. И тѣтъ, нѣтъ нѣма се впушчани въ критика на Г. Стоиль Поповата притурка, нѣ като предговоръ на всичко което по долѣ искамъ да излагамъ, ще кажемъ, че хиляди пъти по добре за насъ ще бѫде, ако всѣкой, който малко много практически или пъкъ теоретически се завземе сега състогисъ и пише по нѣщо за нашето сѫдебна частъ, отъ колкото да се похвалявамъ единъ други, или пишемъ омрази, поне да се ползвамъ по нѣщо отъ колкото съ нищо.

Зиглавието на настоящето ни както глѣдатъ читателътъ носи „разяснения на 33 ст. отъ допълн. къмъ Вр. Сѫд. Пр. и ст. ст. 991—993 отъ Вр. Сѫд. Пр.“ Ций считамъ за нужно да направимъ едно разяснение на тия статии, толкова повече, че въ практика твърдѣ на често са срѣщатъ затруднения у насъ по сѫдиищата съ прокурори по граждански дѣла, на които даватъ свояго заключение. Въ статията си азъ почти напълно извличъмъ отъ коментария на К. Аненкова томъ I. стр. 503, който за заключението на прокуроръ говори: „Прокуроръ въ нашъ граждански процесъ, (както Г. Мирски нарича по турски терминъ „давиа“) съ исключение само на единъ случай, никога ся неявява страна на процеса, а затова съгласно правилата на нашия уставъ, той дава въ нѣкой случай заключение, въ което е длѣженъ да укаже на Сѫдѣтъ въ видъ на предложение, какъ слѣдва по неговото мнение, да се рѣши дѣлото, или пъкъ да се рѣши възникналъ по дѣлото въпросъ.“

Страна по гражданския процесъ прокурора ся явява само въ единъ случай, именно по дѣло за брачните и за законността на рожденето, когато въ таъкъ видъ дѣла нѣма дѣствителенъ отвѣтникъ частно лице, и когато на прокуроръ се възлага всичката длѣжност на отвѣтника по събиране доказателствата, които сѫ необходими за опровержение доказателствата представени отъ ищъца.“ У нашето допълнение къмъ временните Сѫдебни правила въ 33 ст. нищо се не спомѣнува, че и такива дѣла трѣбва да дава прокуроръ заключение, а такива за бракове споредъ ст. ст. 924—926 отъ Вр. Сѫд. пр. подлежатъ на ведомството на духовните Сѫдове, а когато вече излези споръ за имущество между съпруги, между обрѣчените, тогава вече дѣлата на тѣзи са приносятъ въ общите сѫдиища (стр. 925). Споредъ руското гражданско сѫдопроизводство напротивъ, такива дѣла както и тѣзи за доказаване на законно рождение, се разглѣдватъ въ общите сѫдиища (стр. 1337—1356). Стр. 250, и по такива дѣла както извлекохме по горѣ, даватъ прокуроръ заключение. Може обаче да се каже за втори случай, а именно при доказаване на законност на раждането. Такъвъ случай — мислимъ, до колкото знаемъ се е случавалъ, ако въ случай се притендира наследство или пъкъ има малолѣтни, тогава само дата прокурора заключение (ст. 33 п. 3).

Такова нѣщо разбира се ще го има тогава, когато у насъ се съставятъ граждански закони.

„Въ този случай на прокурора се дава правото и да обжалова рѣшеніята и постановленіята на сѫдебните учрѣждения. Въ всичките други случаи, нашъ уставъ не дава на прокурора никакво право да обжалова рѣшеніето и постановленіето на сѫда, които не сѫ съгласни съ неговите убеждения. Случаигъ, по които уставъ допушта при доклада на дѣлото да дава прокурора заключението си въ него (устава), твърдѣ имено сѫ предъзъни, разбира се, че въътъ отъ тѣзи случаи не са изисква отъ прокурора никакво друго заключение. Съ

решението си от 1870 г. подъ № 1343, върховният кассационен съдъ (съседъ на Россия) твърди че определят кога се изиска заключението на прокурора, и за това външ отъ случаите, които създават законъ, не може имъ се даде никакво място. Подъ този начинъ, заключението на прокурора и неговото участие по граждански дела, напротивъ че французкият граждански законъ (чл. 83), ако и да издава въ този членъ почти еднакви условия, въ кило прокурора дава заключение по граждански дела, които създават законъ и въ нашите устави, въ осъщност това французкият уставъ издава такива случаи, въ които прокурорът приложително е необходим; и ако има външко важно, то е това, че французкият уставъ дава на прокурора правото, да дава своето си заключение по всички граждански дела, които и ако прокурора намери за добре още и необходимо. Очевидно, че предоставление на прокурора такова широко право въ французкият уставъ, значително разширило правото да участвува при решението на граждански дела и значително усилва на мястата на прокурорският надзоръ въ производството на гражданския дела. Ако и французкият уставъ въ по големата част отъ случаите, прокурорът по граждански дела дава заключение, иль, по смисълъта на французкият уставъ, прокурорът наредно съ това се явява и като пазител правата на тези лица, по делата на които дава своето си заключение; по крайни мърти ги разбираят тези постановления на французкият уставъ, по големата част отъ коментаторът на *Code de procédure civile*. (уставъ на гражд. съдопр. въ Франция). Съ това отчасти са обяснява и цълът на прокурорското заключение по дела граждански. На противъ, твърдъ можемъ си разясня тая цълъ, съ които поставявлението за заключението на прокурора по граждански дела създават въ нашите устави.

Ось това второ извлечение ние виждамъ, че прокурорът въ Русия както и по наше, дава също заключение по същите такива дела, каквито създават въ ст. 33 отъ допълн. къмъ врем. съдъ правила, съ тая само разница, че ст. 343 отъ Руския гражд. уставъ, която издава по какви дела прокуроръ тръбва да дава своето си заключение, у насъ липсва 8 пунктъ, а именно «по дела за брачност и за законност раждане», които чуващъ имъ го намѣрвамъ въ ст. 924 — 926 Вр. съдъ правила. Съмънхахъ илько въ извлечението, че прокурорът въ Русия, не могатъ да даватъ апелационни обжалования по граждански дела, по които създаватъ заключения по ст. 343, осъщъ по 7 отъ същата статия, която говори: «по деламъ брачнъ и о законности раждане». Илько което въ нашата ст. 33 е отъхвърлено, защото такива дела както по горе казахме са разглеждатъ отъ духовенството. Напротивъ, както го създаватъ по горе въ разсъждението на К. Аненковъ той, извлича въ чл. 83 отъ френският уставъ, които дава на прокурорът въ Франция право, да дава своето си заключение по всички граждански дела, по които намѣрва той за необходимо, бъде обаче да се види, да ли тъ иматъ и това право да обжалуватъ решенията и разните опредѣления на съдъ, по които създаватъ заключенията си, т. е. това което въ нашите закони ясно и положително се изказва; едно е което не сходжа същиятъ законъ съ френскиятъ а то е, че не се дава на прокурорът право да присъствува по всички дела, които намира за необходимо. Добръ ли е или не да се допуска прокурорът по всички дела, които той намира за необходимо, ще видимъ по долу.

Г. К. Аненковъ, въ разсъждението си по тая съща статия казва: «Цълъ мотивъ, съображенито, по-мъстени въ изданието на Господарствената канцелария (изд. 2 стр. 179) можемъ заключи, че участието на прокурора въ всички и други граждански дела, нашия уставъ допуска и то само съ единственна целъ, да запази самата сила на закона, а никакъ не съ цълъ както е въ мотивътъ казано, да защити правата на лицата или учрежденията. Нъдали може се предположи, че тая е била истината целъ на разглеждаемите правила отъ устава. Защо и за какво нашият уставъ, наравно съ френския, задължава прокурора, да дава заключение преимуществено само по дела, въ които има намѣсъ публичен интересъ или като напр. дела, които се каснуватъ до интереса на съкровището или пакъ интересъ както и на частни лица, иль само на нещъ новоръстни, и какъ да не е тогава, ако не е съ цълъ да ограничи и опази интереса на тези лица или учреждения?» У насъ обаче до колкото знаемъ и до колкото съмъ виждамъ, прокурорът когато дава заключение

по такива дела, положително може се каза че тъ не са придръжъ за спазване закона или да осъществяватъ съдътъ по него, иль по практика тъ разбираятъ, че като даватъ заключението си по такива дела, които запазватъ закона, а по нѣкогашъ даже го оставятъ и на страна, ставатъ наистина защитници даже още по външ и отъ самитъ лица или учреждения, които създаватъ честити да са здобили безвъзнаградно съ такива адвокати.

«Мене съ чини, че съдътъ на големия и малъкъ аналогични постановления между нации и французки устави, определятъ почти съ еднакви случаи въ които създаватъ заключението на прокурора, тий и у насъ еднакво. Да се запазва силата на закона чрезъ участието на прокурора по граждански дела, нъма никаква нужда или надобностъ; затова защото съдътъ съ тая и единствената целъ е учреденъ, за да спазва силата на закона въ всички случаи. Вредно ли е съ тъ множество случаи заключението на прокурора може показва поне нѣкакво съдътъствие къмъ по правилно разрешение на гражданския дела, за това именно, че на да ли въ положъма частъ отъ случаите ще създаватъ по външ и компетентни при разрешение въпроси по гражданското право и процесъ, отъ колкото съдътъ, като лица, заети единствено да откриватъ и присъдяватъ престъпленията, за което е нужно да знае углавното право, а никакъ не гражданското. Затова, че ако го създаватъ на прокурорското участие по гражданския дела, като на ербство за по-добро спазване силата на гражданския законъ, то цълъта на разглеждаватъ имъ правила на устава, на да ли ще могатъ ни създаватъ достигими; напротивъ, ако земемъ, че тези правила създаватъ съ единствената целъ, както и по французкия, то тъ приематъ напълно разумно значение. Проче, въ нашата юридическа книжевностъ, по поводъ на това участие прокурора по граждански дела, е билъ изказанъ даже и такъвъ взгледъ, че прокуроръ създаватъ въ гражданския процесъ, не само пазител на интересите имъ, по дела които създаватъ неговото заключение, иль още създаватъ като права страна въ гражд. процесъ, равно на това, както и въ уголовния процесъ.

Такъвъ единъ изгледъ е билъ изложенъ отъ Спасовича преди много години стр. 416 въ последните времена отъ Барцикъ въ статията му. «Нашата прокуратура.» (Съдъ. Въстникъ 1877 г. № 6) безъ да следи на авторитета, които има Спасовичъ (каза г. Е. Аненковъ) азъ не мога създаватъ съ изказанието отъ него и отъ Барцикъ изгледъ, и то на това основание, че на прокурора въ гражданския процесъ не е предоставено у насъ, съ изключение само на горе приведенъ случай, тези права, които принадлежатъ на процесовите съдии; а на противъ за посъдъление на изказанието ми изгледъ за участието на прокурора при разглеждане граждански дела, азъ мога създаватъ на едно място отъ разсъжденията, зети за основни положения при издаване законите отъ Господарствената канцелария (ст. ХХ), въ които между другото е казано: «делата, на които отъ една отъ страните или и двъгъ създаватъ подъ особено покровителство на закона, напримър: дела касащи до съкровището на държавата, малолѣти и др. т. изискватъ по свойството си, че формата на производството по тези дела да бъдатъ поставени подъ особни гарантии. Тези особености, изискватъ необходимостта участието въ такъвъ родъ дела, и особенъ представител на правителството въ лицето на прокурора.» Това мънго на разсъждението, мене съ чини, съ достаточна ясностъ издава по крайни мърти на това, че създаватъ на основните положения създаватъ на прокурора, само като на пазител интересите на изброяните лица и учредени въ гражданския процесъ. Същите тези случаи, когато прокуроръ е длъженъ да дава свое заключение, създаватъ въ слѣдующата статия отъ устава.

Ст. 343 прокурорът дава заключение (по гражд. дела) въ слѣдующите случаи:

I. По дела на казенни управление;

II. По дела на обществени учреждения и на градски и селски общества;

III. По дела на лица, които не съ достигнали съвършението, които не съ знати къмъ създаватъ и умалишението (полу лудо);

IV. По въпроси за поддържностъ и припирни;

V. По припирни когато съ предявява подлогъ (калъпъ) на документите и въобще въ случаите, когато по граждански дела съ обнаружаватъ обсъдителства, които поддържатъ да съ разглеждатъ въ уголовенъ съдъ;

VI. По молби за отстранение на съдия;

VII. По дела за брачнъ и за законността на раждането;

VIII. По молби за даване свидетелство на право бедностъ. Изложената горе ст. 343, отъ гражданското съдопроизводство изложено на ст. 505 отъ коментарието на Аненкова и стр. 140 отъ съдебните устави, ние виждамъ че нашето ст. 33 отъ допълн. къмъ Вр. Съдъ. Пр. е наистина приведена, съ едно само изключение както и по горе казахме на 7 пунктъ, които е

помѣщено въ ст. 924 — 926 отъ Вр. Съдъ. Пр., която законодателът я изхвърля по единственна причина, че такива дела подлежатъ на духовното началство.

(Следва).

ДОБРУДЖА.

Извенете моля ви, Г-не Редакторе, дъгъ туку ижстра сълповането на уважаемия ви свободолюбивъ изстникъ, съ дописки и новини, въврвамъ, не благоприятни за всяко българско сърце, иль що да правя луша моя? — Съдбата ма захвърлила въ тази откъсната частъ изъ тълото на милото ни Отечество България, въ които романска притворена Консигнация е въвела скърбъ и жалостъ на вредъ, и съ е надвъсилна надънейшите жители като една хищна птица, които немилостиво всичко кълве, яде и убива: распирала съ страшно смъртоносните си ногти надъ Българския елементъ и гърда да погълне всичко, що е най-мило и драго на тоя злочест подъ роман. Конст. Български Народъ!

Вървайте, г-не редакторе, туку никой не е владетелъ на своето си, и не може да каже, че азъ туй притежавамъ или онуб; всичко негово придобито съ кървавъ потъ е подъ расположението на лакомството на тези хищни птици. Туку не е никакъ гарантиранъ никоимота, нико честта, нико живота на зластия Добруджанецъ. Туку невиждашъ нищо, осъщъ човекъ вдадени въ тъжка мисъл и съ посрънли лицата. Туку не може да чуешъ сладки разговори, осъщъ оплаквания, очицвания и проклинания на съдбата. Туку ще видишъ съ стогии трудолюбиви селчани, принудени, въ сегашното за тъхъ златно време, да оставятъ къреката си работа — всички тъхъ годишъ потъ да гният и са распияни, а тъ да правятъ съ добигака си, 7 — 8 дни *ангария* (возять сено за войската и дадът са на твари, донесе, намери кой реджименъ, распоряди гдъ да са иствари, притъгли, нарди и пр. и пр. минаватъ са цели 7 — 8 дни: а какво имъ плащатъ? — Плащать имъ 2 бана на килограм. задържатъ десетокъ отъ тъхъ за капит. а на тъхъ даватъ всичко, всичко 2 фр. за 7 — 8 дневно работение съ добитака му! Правете сега и важите каква разница има романска Конст. *Ангария* отъ турска монархическа. Туку ще видишъ богатъ и сиромахъ, калфа и чиракъ, слуга и служанка, същъ и сакът да работятъ за *Суверни*. Туку ще видишъ на бъдна и немощна вдовица да и са запечатва единичката само остала въ дома ѝ *исона*, прѣдъ която, клетата, коленоприклонно е принасяла Богу утърънитъ и въчернигъ си молби, да ѝ запечатва думамъ тъзи свърши, защото неможе и нѣма отъ гдъ да си плати данока. Туку ще видишъ човекъ, който защищаватъ свого да имъ са прикачатъ *contra guberni*, и *contra legea* и да бъдатъ въ призървие. Туку ще видишъ български евъщенници и учители зълъ да са компрометиратъ, кътвятъ и прѣзиратъ и безъ никаква вина и преща да ставатъ жертва на романско правосъдие и до дъто са свърстягъ, да са видятъ захвърленни *разбойнически нации* задъ граница! Туку ще видишъ милата бъл. народност и книжевност зълъ гонене и прѣзървни и въ надвъчерното на тъмна и грозна нощ — романизма. — Туку ще видишъ същата монархия въ конституционна форма да тъчи немилостиво Добрътъ и да имъ крещи горо: *asai legea domnilor!*! Туку ще видишъ Ахъ! скърбъ и жалостъ особено за клетия български елементъ!

Сега, поставенъ прѣдъ такава стратегическа съдба, може ли азъ да са радвамъ и весели и да ви казвамъ, че туку кини *медъ и масло* т. е. да ви пиша добри и благоприятни новини? — Разбира се че неможа. Съдъдателно има! Име си въвликодушно търпение, драгий ми господине, и чубъ за още едно загочение: Същънинъ Маринъ отъ селото Горна-Чамурля е пратенъ вече задъ граница! и да не мислите че е направилъ нѣкаква вина, който да заслужва такова наказание; не, всичката негова вина е тъзи, защото провиденето го създадъ Българинъ!

Не знай нашъ романи защо вършатъ такива дела подъ булото на конституцията и защо са отнасятъ така немилостиво съ наше българитъ? Да ли съ това *юнаци* искатъ да ви са покажатъ или искатъ да са прѣпоръчатъ за всесилии на свѣта?

Вичката сила — войска, сабли и ножови, пушки и топови — съ въ тъхните ръце, и не знамъ що искатъ отъ безоружните подчинени тъмъ; подозиратъ тъхъ, безъ да са дигвали оръжие противъ искато; наричатъ ги *бунтовници*; тъхъ клеветатъ; тъхъ кичатъ съ титли: *контра губерну, контра леджа* и тъхъ безъ вина и съдъ пращатъ задъ граница!! — Браво! на тъхното юначество, браво! на тъхната цивилизация!

Безпристрастниятъ историкъ тръбва да търси и за това краски, каквито още не съ създаватъ на свѣта, за да описе въ страниците на историята геройски подвиги на нашите владѣтели! — А ний, брати!

Доброджански Българи, не тръба да са боимъ отъ нищо: каквото искушения и да ни правятъ, и, не по единъ по-единъ, но по 5 и по 10 да на пращатъ, вий тръба да си останемъ се българи и свѣто да пазимъ туй, за което нашитъ прадѣди са гнили въ тѣмници, са мрѣли въ Диар Бекиръ, са висели на вѣже и са лели мила кръвъ подъ тирански ножъ!

Въ противенъ случай покажемъ ли са малодушни и не хаджри защитници: срамъ ще нанесемъ на цѣлия народъ и вражъ настъ ще течатъ потоци укори отъ нашето потомство!

Безпристрастни.

УСТАВЪ

на

Книжарското Акционерно дружество „Развитие“

въ гр. Търново.

I.

Основание и цѣль на Дружеството.

Чл. 1 Основава се въ гр. Търново Акционерно Книжарско Дружество „Развитие“.

Чл. 2 Числото на акционеритѣ е неограничено. Всѣкото гражданинъ безъ разлика на полъ и възрастъ, може да бѫде акционеринъ.

Чл. 3 Цѣлта на дружеството е да снабдява училищата съ евтини учебници и други книги и да уобгатява народните учители съ необходимите тѣмъ рѫководства.

Чл. 4 За постигане тѣзи цѣлъ дружеството ще издава, и ще купува учебници и други полезни книги, въ когато средствата му позволяватъ, то ще издава единъ *Педагогически — Литературенъ журналъ.*

II.

За Настоятелството.

Чл. 5 За управление на дружественинъ дѣла, акционеритѣ избиратъ съ тайно гласоподаване по вишегласие изъ помежду си въ главното годишно събрание настоятелството, което ще състои: отъ единъ Предсѣдателъ, единъ Касиеръ, единъ Дѣловодителъ и 10 души почетни членове.

Забѣлѣжка I. Предсѣдателя лично или чрезъ изпълнители се сѫди съ всички лица, които пряко или косвено нанесатъ вреда на дружественинъ интереси.

Забѣлѣжка II. Ако има нужда отъ агенти и други работници, Настоятелството ще ги условия.

Чл. 6 Настоятелството се избира за една година и получава заплата предвидена въ бюджета, съ исключене на почетните членове.

Чл. 7 Настоятелството тръба да бѫде тамо, дѣто е центра на дружеството.

Чл. 8 Настоятелството рѣшава дружественинъ дѣла въ крѣгъ на представените му права по вишегласие.

Чл. 9 Касиерътѣ е длѣженъ да даде гаранция за *десетъ хиліади лъва.*

III.

Правата и длѣжностите на Настоятелството.

Чл. 10 Дѣйствителните членове на Настоятелството ѕѫдѣлътѣ а) да засѣдаватъ въ дѣвъ недѣли веднѣж редовно, а извѣнрѣдно съ почетни членове тогавъ, когато го изиска нуждата; б) да се грижатъ за увеличаване числата на акционеритѣ, да избиратъ сгодни мѣста и градове за отваряне клонове на дружеството, което ще се предлага предварително на обсѫджене и рѣшене на едно извѣнрѣдно събрание отъ почетните членове; в) да се грижатъ за распространението на дружественинъ книги; г) да купуватъ рѣкописи и печатани книги и д) да водятъ кореспонденции съ книжаритѣ и акционеритѣ.

Чл. 11 Ини единъ учебникъ или друга книга не може да се напечата за дружественна сметка, ако тя не е удобрена отъ Комитета.

Чл. 12 Настоятелството опредѣля въ колко екземпляра ще напечата всѣка книга.

Чл. 13 Предсѣдателя е длѣженъ да съвика събранията, да отваря и затваря заѣданията, да държи рѣдъ въ разискванията и да надзира за правилното и точното исполнение длѣжностите на другите членове отъ настоятелството. Въ случаи, че Предсѣдателя отхѣтува, неговата длѣжност замѣстя Касиерина по дѣлата на Настоятелството.

Чл. 14 Дѣловодителъ е длѣженъ: а) да държи протоколът на настоятелството въ събранията; б) да държи вуждните книги (тевтери) въ такъвъ рѣдъ, що-

то всѣкога да може да се види положението на дружественинъ дѣла; в) да води кореспонденции прости и парични съ акционеритѣ и книжаритѣ (гл. чл. 10 ал. д); г) въ началото на всѣкий мѣсяцъ да предава събраната сума на касиера подъ надлѣжните расписки и д) да представляза на годишното събрание равносѣмѣтка за дѣлата на Дружеството.

Чл. 15 Касиеринътѣ е длѣженъ да нази дружественинъ капитали. Той ще земадава, съ разбрѣщните на Предсѣдателя, но за всичко ще си има потребътъ расписки и книги.

Чл. 16 За всѣка израсходована сума касиеринътѣ е длѣженъ да има писмена заповѣдъ отъ Предсѣдателя.

Чл. 17 Дѣловодителъ и Касиеринътѣ не могатъ да отхѣтствуватъ повече отъ мѣсяцъ въ годината и то отъ 15 Май до 15 Юни, — въ други времена по крайна нужда.

Чл. 18 Предсѣдателя, Дѣловодителя и Касиеринътѣ подписватъ всѣкакъвъ видъ книга въ името на дружеството.

Чл. 19 Дружеството си има свой печатъ, койго ще е отъ три части, отъ които, първата ще нази Предсѣдателя, втората Дѣловодителя, а послѣдната Касиера.

IV.

Комитетъ за преглеждане учебници и други книги.

Чл. 20 За да се изработватъ и преглеждатъ добри и полезни книги и учебници, избира се единъ комитетъ, състоящъ отъ единъ Предсѣдателъ, единъ подпредсѣдателъ и четири членове.

Чл. 21 Ини единъ учебникъ или друга книга не може да се печата за дружественна сметка, ако тя не е удобрена и подписана (въ оригиналъ) отъ Комитета.

Чл. 22 Сички прегледани отъ комитета книги се испращатъ до предсѣдателя на Настоятелството, койго се грижи за напечатването имъ.

Чл. 23 Въ годишното събрание, ако предсѣдателя на настоятелството липсува, то го замѣстя предсѣдателя на комитета и испълнява неговата длѣжност спорѣдъ чл. 13.

V.

Права и длѣжности на акционеритѣ.

Чл. 24 Всички акционери се равни; тѣ иматъ право на по единъ гласъ, ако сѫдѣ достигнали 17 годишна възрастъ.

Чл. 25 Цѣната на една акция е *четиридесетъ лъва златни.* Всѣкъ има право да купи колкото акции искатъ.

Чл. 26 За акционери се приематъ само българи, отъ които чуждите подданици не могатъ да бѫдатъ избирани за дѣйствителни и почетни членове на Настоятелството.

Чл. 27 Ако нѣкой отъ акционеритѣ пожелае да отвори частна книжарница да продава за своя сметка, дружеството му отчува въ кредитъ за толкова, до колкото той може да отговаря спорѣдъ състоянието си, или представеното си порѫчителство.

Чл. 28 Всѣкъ акционеринъ може да продаде акциите си другому, като сѫщевременно скоби на Настоятелството името на купувача.

VI.

За събранията на акционеритѣ.

Чл. 29 Дружеството ще има главно годишно събрание.

Чл. 30 Годишното събрание става въ мѣсяцъ Юлий, за което настоятелството извѣстява преди единъ мѣсяцъ акционеритѣ писмено и чрезъ мѣстните всѣтици.

Чл. 31 За въ годишното събрание, ако нѣкой акционеръ не може да присѫтствува, той може писмено да упълномощи другъ акционеръ да го представлява.

Чл. 32 Главното годишно събрание ще опредѣли годишния бюджетъ и ще разглѣдва общите годишни сметки.

Чл. 33 Важните рѣшения на събранията ставатъ по тайно вишегласие.

Чл. 34 Главното събрание избира ново настоятелство.

Чл. 35 Главното годишно събрание се счита пълно, когато присѫтствуватъ повече отъ една третина отъ акционеритѣ.

VII.

Общи Положения.

Чл. 36 Дружеството почва своите дѣйствия, ко-

гато се слѣдътъ не по малко отъ *двѣстѣ акции.*

Чл. 37 Издаващите книги отъ Дружеството ще носятъ печата му.

Чл. 38 Продаващите на дружественни книги безъ печата на дружеството, ще се преслѣдватъ спорѣдъ съществуващъ закони.

Чл. 39 Дружеството ще има депозитъ отъ разни книги и ще продава на цѣло.

Чл. 40 Настоятелството по свое усмотрене опредѣлява каква отстѣнка на $\%$ тръба да се дава на ония лица, които купуватъ отъ дружеството книги на цѣло.

Чл. 41 Никой дружественъ агентъ нѣма право да прави по голѣма отстѣнка на $\%$ на частенъ книгопродаваецъ въ ония градъ, дѣто има дружественъ книжаръ. Книгите ще се продаватъ по означенната цѣна на кориците.

Чл. 42 Ако нѣйде се изиска силна конкуренция, дружественинътъ книжаръ е длѣженъ писмено да поиска оцѣнение за книгите отъ дѣловодителя, а той ще са споразумѣ съ настоятелството и почетните членове, съобразно съ чл. 10, ал. а.

Чл. 43 Настоящиятъ Уставъ, ще може да се прегледа и преработи слѣдъ една година отъ акционеритѣ въ годишното имъ събрание.

Търново, 26 Августъ 1882 год.

КРИТИКА

Върху книжката *«Очерки и раскази» за Дрѣновскиятъ Манастиръ прѣзъ 1876 година.*

Като имахъ честъта да прочетѣ новата книжка, която наскоро излѣзе отъ печать съ горното название, съставена отъ отца Похомия егуменътъ на пострадавшия манастиръ, то нѣма бѫде злѣ, ако кажемъ нѣколко думи за нейното съдѣржание.

Тъзи книжка иноси твърдѣ добро название *«Очерки и Раскази»*, нѣ въ пая изложението съвсѣмъ не са съгласяватъ съхарактера на поборниците, сѫчинители и види са да е отецъ Пахомий, отъ колкото да поси името на нѣкой си Д. Дюлгеровъ, който унѣ написалъ; по както и да е, отецъ Пахомий много са прѣноръчва да е заслужилъ, отъ което по ясно са види, че той нѣма патриотическо чувство, защото малко понятие има отъ характера на вѣстанициите. Да земемъ предъ видъ 11-та страница на книжката му, той говори че видѣлъ такива вѣстаници, на които имъ са развили пъпа, други болѣло сърдце, трети нѣмали пушки и пр. глупости които унижаватъ храбрата чета.

Г-нь дядо Похомия! какъ можешъ да предписашъ такива качества на поборниците юнаци? — Тѣ ако бѣха такива, можаха ли да поддържатъ деветодневна битка, срѣщу толкова много неприятели; съкий единъ отъ тѣхъ си е трѣгналъ самоволно противъ 5 — вѣковниятъ притеснителъ, човѣкъ до дѣто нѣма сѫзнателностъ, той неможе да има и рѣшителностъ; това вие съвсѣмъ криво сте мислили и не сте биле въ положение да разберете тѣхната рѣшителностъ.

Азъ знаѣ, че колкото врѣме стояхме въ обсадно положение, вий, че отхете Акатисъ и Параклисъ въ черкова съ всичките други калугери; вѣстанициите ако бѣха такива, каквите ги представляватъ въ еденадесетата си страница, то неприяителите трѣбаше да ги изловятъ съ ръцѣ единъ по единъ, отъ колкото да поддържатъ боятъ 9 дни. Нѣ вие може да заключавате по себе си, защото сте биле много страшни! На 23-та си страница казвате, че са предали 75 души самоволно съ бѣло знаме; това не е истина, защото бѣхъ очевидецъ, като постояннстваха $1\frac{1}{2}$ частъ срѣщу неприяителските крушуми, които

са сипеха върху тѣхъ, и тѣ не сѫ 75 души, нѣ бѣхъ около 40 души, това тѣхно разбиване стана съдъ разбиванието на цѣлата чета. Ние 9 души бѣхме далечъ сто раскраче, покрай рѣката, която тече прѣзъ това място.

Но като не искамъ да отговарямъ на всичкитѣ погрѣшки, които съдържава книжката ви, то оставамъ на почитателната публика, да съди какви са биле онези личности, които загинаха въ историческия манастиръ, за народната ни свобода, понеже паметта имъ е още жива между народа. А колкото за загубите конто изгуби пострадавшиятъ манастиръ, означени въ вашата книжка са вѣроятни и нѣма що да се говори.

с. Бѣла черкова 5 септември 1882 год.

Поборникъ свѣщ. Петко Т. Франковъ.

*Зашо ли е тържеството въ царския домъ
Което раздава скъпъ по цѣлъ П.-бургъ и Нева?
Да ли са е родилъ наследникъ на престола,
Да ли е победенъ не победимъ врагъ,
Или е именниятъ денъ на царицата?
Не, той съ поданицищъ си са помирявъ
Виновните вината като проща
Тържествува . . .*

(пуш.).

Както прочетохъ въ 17-тий брой на „Славянинъ“ прѣскѣрнитѣ новини: че единъ отъ извѣстнитѣ бѣлгарски патриоти, които е билъ присъдванъ и наказанъ отъ турските власти съ заточение въ Азия, и пакъ са присъдвана отъ напитѣ власти за нищо; и единъ учителъ изъ Ломъ, които учителствувалъ 8 години, билъ присъдванъ, затварянъ и гроздно поруганъ отъ бѣлгарските власти за нищо и никакво; спомнихъ си отъ пѣсенъта на славниятъ поетъ Шушина: „Петаръ на Невъ“ въ която поета въспѣва великиятъ руски монархъ, когато освободява присъдени наказани виновници, и за тая си царска милостъ, за това си благодѣяніе, великиятъ царски дворъ тържествувалъ, като да са е родилъ наследникъ на престола, като да е победилъ непобедимъ си врагъ, като на именниятъ денъ на царицата, и посмѣ поета казва: Не, той съ поданицищъ си са помирявъ, на виновници вината кътъ проща, тържествува“.

Ето какви дѣла сѫ направили най много да се напилие на царь Петровата корона „Великий“. И наистенна, какво по велико нѣщо отъ това, да опростишъ виновницищъ си? То е истенско свѣто дѣло, на това ни учи и Божественниятъ Спасителъ. Когато приковаха Спасителя на кръста, той се моляше за виновнитѣ: „прости имъ Боже, защото не видялъ що правятъ“, тѣй подобава да прави и всѣки християнинъ, а особено вождите на народни, истенско християнските вожди; тамъ е величието, тамъ е славата, въ мило сърдието, въ величие на чиновници, които глѣдатъ да накълѣватъ и накажатъ най невиннитѣ, най честнитѣ бѣлгарски синове, каквито примѣри тѣзи година имаме съ стотини, каквито ужасни примѣри сѫ и спомѣнатитѣ въ начало на това ми писмо. Каква ужасна разлика съ приведенниятъ примѣръ за Петра Великий? Самодѣржецъ Монархъ проща виновнитѣ, и тържествува, а

въ конституционна Дѣржива наказватъ невиннитѣ и тържествуватъ! Колко егрѣшино осъждаватъ, докачатъ свѣтлата Царска корона такива чиновници, колко ужасно би ги наказалъ господаръ ако узнаеше истината, но можно е да отиде искрененъ, сърденъ гласъ до неговия съдъ. О! тежки времена;

„Запряли го, защото мѫлчи
Запряли го, защото гѫлчи“

II. Ж.

Разградъ, 1882 г. Септ.

По пробата на гражданинъ ви за изравнение недоразумѣнага и утѣшаване вълненията по народно училищнотѣ тукъ работи и чит. Министерство на Просвѣщеніето изпрати анкетна комисия, състояща отъ Шуменски и Варненски инспектори — Господа Ил. Бѣльковъ и Радивоеvъ, които въ края на миналия Августъ въ разстояние на 4—5 дни изследваха, разглеждаха, свидѣвали гражданите и на послѣ като узнаха и издириха, че коренъ на злото произхожда отъ трима четири мъже, които безъ малко щѣха да предизвикватъ скандалъ и да причинятъ загварянието на училищата ви, незабавно отстраниха самозваните и натурно съдилищетѣ ви стари учил., настоятели, а на гражданинъ обявиха, че безпристрастното Министерство на Просвѣщеніето одобрява, щото гражданинъ да си изберѣтъ за учил. настоятели тѣзи, които множество иска и желае. Градскиятъ имѣтель, извѣстниятъ Д. Стояновъ, за когото и другъ пѣтъ ся е писало и говорило, и койго най вѣче настояѧше да задуши гласа на народа, озѣбъ ся на пomenатиетъ инспектори и поискъ да препятствува за избиране ново настоятелство. Обаче гражданинъ увѣдоменъ че почиг. Министерство на просвѣщеніето съслушало пробата имъ и че новото настоятелство трѣба да ся избере въ присъствието на ревизорите инспектори, незабавно ся събраха въ училището и чрезъ тайно гласоподаване единодушно избраха за нови училищни настоятели сѫщите ония лица, които не преди много въ друго едно събрание бѣха избрани и одобрени за таквъзъ. Слѣдъ това новото училищно настоятелство, заедно съ господата инспекторите направиха нѣколко засѣданія, въ които ся рѣши да ся задържатъ нуждните учители и учителки, на нѣкои отъ които върочемъ понижиха заплатата, по причина че старите настоятели на пукъ на гражданинъ, бѣха имъ обѣщали значително повече plata отъ онай, за който избраното отъ гражданинъ настоятелство ги бѣ условило, а пѣтъ за излишно условените учители ся взеха мѣри за да ся настанятъ другадѣ. Но този начинъ злото ся за предвари, самозваното настоятелство ся оттегли и на послѣднъ ако и мудно и по неволя почна, малко по малко, да предава отчетъ за дѣлата си на новото. Отъ венчко до тукъ казано е явно, че гласа и просбата на гражданинъ бѣ съслушана и удовлетворена, правдата вѣтържескувала, а натурното настоятелство, отъ които по тѣхно побуждение бѣха си позволили въ послѣднитѣ броеве на в. „Бѣлгаринъ“ да припишатъ върху гражданинъ и, рѣзки унизителни и безъ срамни титли, свойствени саме на нискиятъ души остана посрамено и отхвърлено.

Наконецъ, за длѣжностъ считамъ да изразимъ публично, безграничната признательностъ на гражданинъ ви, както къмъ господица Министра на просвѣщеніето, който за премахване на злото благоволи да назначи анкетна комисия отъ достойни за назначението си инспектори — пomenатиетъ господи Радивоеvъ и Бѣльковъ — така и къмъ тѣзи послѣднитѣ за безпристрастното изследване и вѣщото имъ умиротворение възложеното тѣмъ дѣло.

Пишжть ни изъ Търново:

На 4-ти того вечеръта, разбойниците се приближили чакъ до Търново и прѣзъ ноцъта, следъ като нападатъ керемедчийницата и обиратъ керем. каквото е ималъ, нападатъ на Марно-поле солдатската бахча, и убиватъ единъ съдатинъ и раняватъ други двама. Ама че безопасностъ! На с. Поликраице разбойниците Италианци като ги нападнали, искали имъ 48,000 фр., които биле получили отъ казначейството на вчерашния денъ, и дѣйствително тѣ биле точно толкова получили; отъ гдѣ ги знаятъ?! Сега са научихъ отъ предприемачъ на моста, че повечето отъ работниците му, искаятъ да го напуснатъ, понеже са намиратъ винаги въ опасностъ.

— Прѣдъ два дни, Н. Височество замина инкогнито за Букурещъ, отъ гдѣто още не са е завърнали.

Говори са, че предстоящето Народно Събрание, щѣло да стане въ гр. Русчукъ. Нѣкои увѣряватъ, че този слухъ билъ основенъ.

Отъ много места ни извѣствяватъ, че нѣмало никакви куповачи на храни, косто необѣщавало никакво движение въобще на продажбите. Причината на това е, че на всѣдѣ тая година храни бѣха добри, затова и отъ нигдѣ не са търсили. Цѣните и на лапските храни въ Браила, значително спаднали и тамъ тия дни почти никакви продажби нестали.

Говори са, че Сръбския Кралъ, ще направи посѣщението си на Бѣлгарския Екзѣзъ въ Русчукъ, въ началото на м. Октомврий.

Черногорския Князъ Николай билъ тържествено посрѣдниятъ на станцията въ Петербургъ и съ голѣми почести отведенъ въ царския зименъ палатъ.

Пѣтници, които идятъ изъ Тракия ни съобщаватъ, че тамъ работятъ, въ пици нестоятъ по-добре отъ наши, само гдѣто имали една по-широка свобода да мислятъ, да разсѫждатъ, да рѣшаватъ, но да дѣйствуватъ биле ограничени. По-отличната класа, съ прескѣрбие гледала на работите въ княжеството, къмъ което нѣмали добра симпатия.

НОВЪ УЧЕБНИКЪ

«БОЖИЙ СВѢТЪ»

НОВА ЧИТАНКА

за II-ро отдѣление

отъ

П. Живковъ.

съ 62 картички

удобрена отъ Министерството на Просвѣщеніето.

цѣна 80 стот.

Намиратъ са за проданъ и въ редакцията на в.

«Славянинъ» Русе.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Русенската № 23 пѣница дружина, приканва желаопитъ лица да доставятъ за дружината 359 кубически метра дръва, да ся явятъ въ канцеларията (лагера) на 18 Септемврий въ 9 час. утрина, като донесатъ съ себе си и образецъ отъ дървата за сподаждение.

10-и Септемврий 1882 год.

Лагеръ до г. Русе.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Настоятелството на Търновското Акционерно книжарско Дружество „Развитие“, съ това обявява на Бѣлгар. публика за знание, че то купува съ най згодна цѣна ржкониен отъ преводъ или съчинение, биле тѣ учебници за ерѣднитѣ или първоначалнитѣ на училища или други каквито и да било научни книги.

Които Г. Г. иматъ такива и желаятъ да ги продаджатъ на дружеството, умоляватъ се да са обрнатъ къмъ дѣловодителъ му писмено за споразумение.

Г. Търново 5 Септемврий 1882 год.

Предсѣдателъ К. Тулешковъ

дѣловодителъ Р. Котабановъ